

СИСТЕМА

за осигуряване, поддържане и развиване на качеството на обучението и на образователния продукт

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Приемането на Системата за осигуряване, поддържане и развиване на качеството на обучението и на образователния продукт е *стратегическо решение на Академичния съвет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“* с което се регламентират:

- ♦ органите и техните правомощия за реализиране на Системата;
- ♦ индикаторите (в т.ч. критериите) за оценяване качеството на обучението и образователния продукт;
- ♦ стандартите за оценка на качеството;
- ♦ процедурите за оценка на качеството;
- ♦ правилата за функциониране на системата.

С приемането ù *Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“*:

- ♦ гарантира постоянното подобряване качеството на обучението и образователния продукт, предлаган във всички образователни степени и всички форми на обучение, в съответствие със законовите разпоредби и изискванията на потребителите – студенти, докторанти, както и на работодателите и партньорите в условия на променящите се потребности на глобализацията на национален и европейски пазар на труда;
- ♦ осигурява прозрачност на дейността си и възможност за обективна оценка на качеството на обучението и образователния продукт, както за своите студенти и докторанти, така и за обществеността, партньорите и националните и международни институции;
- ♦ изгражда система за контрол и оценка, която стимулира преподавателите и структурите към съзнателно, постоянно развитие и отговорност за качеството на обучението и образователния продукт;
- ♦ създава, поддържа и обработва база от обективни данни, които да служат за ефективното управление и постоянно повишаване качеството на образователния продукт от оторизираните органи.

Качество на обучението и на образователния продукт за академичната общност в Университета означава:

- ♦ съответствие между обявената мисия и образователни цели на Университета, публикуваните в квалификационните характеристики умения и компетенции по всяка от неговите програми – бакалавърски, магистърски, докторантски, от една страна, и реалното им постигане, от друга;
- ♦ непрекъснато развитие и стремеж да бъде най-добрият по отношение на мисията, целите, задачите и ценностите си;
- ♦ баланс между чисто академичното качество и пазарното качество. Пловдивският университет предлага обучение, което съответства на съвременните постижения в науката и се признава от съответните академични общности, но заедно с това предлага продукт, който е търсен на пазара, съответства на настоящите и бъдещите нужди на студентите и работодателите. Балансът е между потребността на

личността за собствено развитие и социално-икономическа реализация на нейните възможности и нуждите на обществото от образовани, отговорни и критични граждани, от професионалисти с определени знания, умения, компетенции.

Системата за осигуряване, поддържане и развиване на качеството на обучението и на образователния продукт има *два основни акцента*:

- ♦ *вътрешно институционална самооценка* на състоянието и тенденциите във факторите за осигуряване, поддържане и развиване на качеството на обучението и на резултатите от него;
- ♦ *външна оценка* на качеството на образователния продукт – оценка на потребителите – студенти и работодатели.

За реализиране на тази система Академичния съвет на Пловдивския университет “Паисий Хилендарски” реши да се изгради Система за осигуряване, поддържане и развиване качеството на обучението и образователния продукт.

СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО

ОРГАНИ:

❖ За осъществяване на дейностите по самооценяване и оценяване, на качеството на обучението и образователния продукт се изгражда (формира) *Съвет по качеството*, който:

- ♦ изработва и предлага на Академичния съвет за приемане необходимите документи за функциониране на системата за качество;
- ♦ осъществява методическото ръководство;
- ♦ контролира и оценява дейността на постоянните факултетни комисии по качеството;
- ♦ предлага мерки за подобряване и развити на Системата и образователния продукт.

❖ В състава на *Съвета по качеството* се включват:

- ♦ зам. ректор, Председател на Съвета по качеството;
- ♦ представители на факултети (зам. декани) и на други университетски звена.

❖ **Към Съвета по качеството се създава постоянен орган – Лаборатория по качеството, която:**

- ♦ *в Съвета по качеството се назначава (аташира) специалист по системата за поддържане на качеството, който координира постоянното събиране на данни за качеството и ги анализира и предоставя на Съвета по качеството;*
- ♦ *съветът по качеството формира структура (лаборатория), която се занимава с измерване на резултатите от обучението на различни етапи, измерване на добавената стойност, както и с оценяване на преподаването.*
- ♦ *специалистът (структурата) организира и провежда проучвания сред студентите, преподавателите, университетската общност.*
- ♦ *специалистът (структурата) организира и провежда редовни анкетни проучвания сред завършилите възпитаници на Университета.*

ОТГОВОРНОСТИ:

❖ **Всеки преподавател** в Пловдивския университет е лично отговорен за качеството на обучението по съответната учебна дисциплина в програмата, в която е включен. Това се постига чрез системата на самооценяване, атестиране и стимулиране на всеки, който допринася за високото качество.

❖ **Катедрените съвети** отговарят за качеството на предлаганите от тях учебни планове и учебни програми по съответните специалности в професионалните направления, в които работят като:

- ♦ *обсъждат* предложението за всяка нова учебна дисциплина или актуализиране на съществуващите като преподавателят лично я представи и защитава. Съветът трябва да се произнесе дали учебната дисциплина отговаря както на академичните стандарти за съответната област на знанието, така и на университетските вътрешни стандарти като форми за обучение и оценяване;

- ♦ *обсъждат* предложенията за нови програми или актуализиране на съществуващите програми, като задължително изискват външни рецензии. Съветът се произнася както за съответствието на програмата на мисията и образователните цели на Университета и на академичните стандарти за съответната област, така и за методите на обучение;

- ♦ *организират* наблюдение на дейността и ефекта от нея, чрез самонаблюдение или взаимно посещение от страна на преподавателите, чрез методи на качествен и количествен анализ, чрез формиране на изпитни комисии с участието на външни преподаватели.

- ♦ *провеждат* семинари за обсъждане на методите на обучение, за обсъждане на добрата практика и нейното разпространение.

❖ **Факултетните съвети** отговарят за качеството на обучението в съответните професионални направления:

- ♦ *приемат* всяка нова образователна програма (бакалавърска, магистърска), както и измененията в съществуващите програми, като изискват и външни за Пловдивския университет рецензенти. Те се грижат за спазване на държавните изисквания и стандартите за програми от съответната степен на обучение (бакалавърска, магистърска, докторска) или за съответната форма на обучение (редовна, задочна или дистанционна);

- ♦ *формират* своя постоянна комисия за качеството, която периодично *атестира* състоянието на всички програми във факултета и докладва проблемите и положителния опит на Факултетния съвет.

❖ **Академичният съвет:**

- ♦ избира свой постоянен Съвет за качеството, който периодично преглежда състоянието на всички *факултети* в Пловдивския университет и докладва проблемите и положителния опит;

- ♦ приема докладите на постоянните комисии;

- ♦ приема необходимите документи за реализиране Системата за качество;

- ♦ взема необходимите решения за развитие на качеството на обучение и образователния продукт.

- ♦ Съветът по качеството се оглавява от Зам. ректор.

❖ **Други звена**, които са въввлечени в събирането на данни за качеството на обучението в Пловдивския университет са:

- ♦ отдел „Учебен” предоставя данни за успеха на студентите, за редовността на провеждането на занятията и други академични прояви;

- ♦ отдел “Личен състав” предоставя данни за академичния състав на Пловдивския университет;

- ♦ Библиотека;

- ♦ Лаборатории.

ПРОЦЕСИ (фактори, които ще се наблюдават, самооценяват и оценяват):

За осигуряване, поддържане и развиване на качеството на обучението и на образователния продукт се самооценяват и оценяват:

БЛОК А. Образователната дейност

❖ Съответствието на структурата и съдържанието на учебните планове и учебните програми на обявените квалификационни характеристики на специалностите и сферата на приложение на придобитите професионални знания, умения и компетенции.

❖ Методите на преподаване и методите за оценка на постиженията на обучаваните.

❖ Подготовката на квалификацията на преподавателите и начина, по който те реализират статуса си на обучаващи.

БЛОК Б. Изследователската дейност

❖ Научно-изследователската и консултантска дейност на преподавателите и участието на студентите и докторантите в разработването на научно-изследователски и приложни проекти.

БЛОК В. Управлението

❖ Организацията и управлението на учебния процес.

❖ Материалната среда за осъществяване на обучението.

БЛОК Г. Резултати

❖ Придобитите професионални знания, умения и компетенции:

♦ реализацията на завършилите образователните програми на Пловдивски университет "Паусий Хилендарски"

ИНДИКАТОРИ И КРИТЕРИИ ЗА КАЧЕСТВО

БЛОК А. Образователна дейност

❖ За структурата и съдържанието на учебните планове и учебните програми:

♦ съответствие с обявена квалификационна характеристика;

♦ учебни дисциплини – общ брой;

♦ съотношение между задължителни, избираеми и факултативни учебни дисциплини;

♦ структура на задължителните учебни дисциплини: задължителни фундаментални (широкопрофилни) – задължителни професионални;

♦ избираемост – колко избират от колко предложени учебни дисциплини;

♦ % на обновяване на учебния план за атестирания период;

♦ съответствие между учебен план и учебни програми (% на покритие на учебните дисциплини в учебните планове с учебни програми);

♦ съотношение между теоретични знания и практически умения, предвидени в учебната програма;

♦ адекватност и актуалност на ползваната и посочената в учебната програма литература;.

❖ Методите на преподаване и методите за оценка на постиженията на обучаваните:

♦ съотношение между лекции и активни методи;

- ◆ съотношение между аудиторна и извънаудиторна заетост;
- ◆ съотношение между изпити и текущи оценки;
- ◆ съотношение между писмени и устни изпити;
- ◆ % на тестовото изпитване;
- ◆ форми на самостоятелна работа;
- ◆ методи за контрол върху изпълнението на заданията за самостоятелна

работа;

- ◆ структура на оценка, как се формира от работата през семестъра, брой и относителна тежест на елементите за формиране на оценките или показани резултати на изпита

❖ *За подготовката и квалификацията на преподавателите:*

- ◆ общ брой на преподавателите
- ◆ квалификационна структура – по научни звания, по научни степени, без научни степени;

- ◆ придобити научни звания през атестирания период;
- ◆ придобити научни степени през атестирания период;
- ◆ съотношение между хабилитирани и нехабилитирани преподаватели;
- ◆ съотношение между преподаватели с научна степен и преподаватели без научна степен;

- ◆ брой докторанти;

- ◆ съотношение между броя на защитилите докторанти през атестирания период и общия брой докторанти;

- ◆ брой студенти на един преподавател, изчислени на база – преподаватели на пълен щат; разпределение на преподавателите по групи: професори, доценти, нехабилитирани; щатни, на половин щат, хонорувани; по възрастови групи през 5 години;

- ◆ мобилност на преподавателите – % на преподавателите посетили друг университет у нас и в чужбина за 1 година; % на преподавателите, участвали в международни програмни комитети и редколегии;

БЛОК Б. Изследователска дейност

❖ *За научно-изследователската дейност на преподавателите, студентите и докторантите:*

- ◆ общ брой на проектите, по които се работи;
- ◆ с участие на студенти;
- ◆ с участие на докторанти;
- ◆ с участие на студенти и докторанти;
- ◆ с външен партньор.

публикации в т.ч.

- монографии;
- учебници и учебни материали;
- студии и статии;
- доклади.

в т.ч. на преподаватели

- на докторанти;
- с участие на докторанти;
- с участие на студенти;
- среден брой публикации за една година – на публикациите в чужбина.

БЛОК В. Управление

- ❖ *За организацията и управлението на учебния процес:*
 - ◆ учебна документация: квалификационни характеристики, учебен план, учебни програми, разписания;
 - ◆ протоколи, главни книги;
 - ◆ контрол върху аудиторната заетост на студентите.

- ❖ *За материалната страна на обучението*
 - ◆ брой студенти на едно компютърно място на свободен достъп;
 - ◆ брой студенти на едно компютърно място за упражнения;
 - ◆ брой студенти на едно място в читалнята на библиотеката;
 - ◆ брой томове на един студент в библиотеката;
 - ◆ общ брой на книгите и списанията в библиотеката;
 - ◆ % на книгите и списанията, публикувани в последните 5 години;
 - ◆ % на книгите и списанията на чужди езици в библиотеката.

Системата за осигуряване, поддържане и развиване на качеството на обучението и на образователния продукт в Пловдивския университет включва самооценка и оценка на:

- ❖ входа;
- ❖ процеса на обучение;
- ❖ изхода.

ИНДИКАТОРИ ЗА ВХОДА:

- ❖ Брой кандидат-студенти за едно място (за всяка програма)
- ❖ среден успех от приемните изпити (за всяка програма)
- ❖ най-ниският бал, постигнат при класирането (за всяка програма)

ИНДИКАТОРИ ЗА ПРОЦЕСА НА ОБУЧЕНИЕ:

- ❖ средна седмична аудиторна натовареност на студентите (по програми);
- ❖ средна седмична (семестриална) извънаудиторна натовареност на студентите (по програми);
- ❖ % неосъществени учебни занятия;
- ❖ % посещаемост на лекции;
- ❖ % посещаемост на упражнения и семинари;
- ❖ % удовлетвореност от съдържанието на учебния процес;
- ❖ % удовлетвореност от организацията на учебния процес;
- ❖ % удовлетвореност от условията за работа

ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗХОДА:

- ❖ среден успех от изпитите през целия период на обучение (по програми);
- ❖ среден успех от държавни изпити;
- ❖ % отпадащи студенти;
- ❖ % семестриално завършили, но недипломирани студенти;
- ❖ % на работещите възпитаници на Пловдивския университет по завършената специалност;
- ❖ резултати от стандартизирани тестове при завършване – измерване на придобити компетенции;
- ❖ мнения и оценки на работодатели за завършилите Пловдивския университет студенти (силни и слаби страни).

ПРОЦЕДУРИ ЗА САМООЦЕНКА:

Самооценката и оценката на качеството на обучението и на образователния продукт изисква преглед на начина, по който се осъществява:

БЛОК А. Образователната дейност

- ❖ организацията за разработване на учебната документация: квалификационни характеристики, учебни планове, учебни програми, разписания;
- ❖ съответствието между мисията и образователните цели на Университета, факултетите, програмите (бакалавърски, магистърски, редовни, задочни, дистанционни) и учебната документация;
- ❖ обновяването на учебната документация с отчитане на мненията на студентите и работодателите;
- ❖ период за самооценяване и оценяване на 2 г.

Механизми:

- ❖ рецензиране с един вътрешен рецензент и един външен рецензент (с карта за експертна оценка).
- ❖ методите на преподаване и методите на проверка на постиженията на студентите.
- ❖ подготовката и квалификацията на преподавателите.
- ❖ професионалните, педагогическите и комуникативните компетенции на преподавателите.

Период на оценяване – в края на обучението по всяка учебна дисциплина.

Механизъм на оценяване – проучване на студентски мнения, резултати от атестации.

БЛОК Б. Изследователската дейност

- ❖ организация на изследователската дейност в Университета и по факултети;
- ❖ осигуряване участието на преподаватели в изследователски проекти;
- ❖ организация, провеждане и участие в научни форуми;
- ❖ публикации на преподавателите;
- ❖ включване на студенти и докторанти в изследователски проекти;
- ❖ включване (участие) на студенти и докторанти в научни публикации;
- ❖ използване на резултатите от научните изследвания в процеса на обучение;
- ❖ консултантска дейност (научно-приложна дейност)

Период на самооценяване и оценяване: На всеки 2 години.

Механизъм:

- ❖ Анализ и оценка на научните постижения;
- ❖ Резултати от проучване на студентски мнения.

БЛОК В. Управление

- ❖ функциониране на структурата на Университета и на факултетите;
- ❖ координацията на действията между различните университетски структури;
- ❖ системата за поддържане и развиване на професионалната квалификация и академичната кариера на преподавателите;
- ❖ осигуряване вътрешно-институционална и междуинституционална мобилност на преподавателите;
- ❖ осигуряване на приемственост на преподавателския състав;
- ❖ осигуряване на организацията на учебните занятия и изпитите;

- ❖ осигуряване на условия за провеждане на обучението (материална база, информационна база);
- ❖ разширяване на сътрудничеството с висши училища и други организации от страната и в чужбина.

Период на самооценяване и оценяване: на всеки 2 години.

Механизми:

- ❖ анализ и оценка на състоянието и проблемите;
- ❖ резултати от проучвания на студентски мнения.
- ❖ оценка на външна среда

БЛОК Г. Резултати:

- ❖ придобити професионални знания, умения и компетенции (реализация на завършилите студенти).
- ❖ професионална реализация
- ❖ социална реализация

Стандарти:

- ❖ Стандартите за качество на обучението и на образователния продукт на Пловдивския университет се задават на:
 - ◆ равнището на квалификационните характеристики – знания, умения, компетенции, за всяка образователна програма;
 - ◆ равнището на учебните програми за всяка включена в учебния план учебна дисциплина;

Инструментариум:

- ❖ Данни, необходими за самооценка и оценка на качеството на обучението и на образователния продукт, се регистрират с помощта на:
 - ◆ карта за експертна оценка на учебната документация /квалификационни характеристики, учебен план, учебна документация, разписания/;
 - ◆ анкети за оценка на обучението по учебните дисциплини;
 - ◆ ежегодни анкети за оценка на цялостната организация и управление на учебния процес;
 - ◆ анализи и оценки на научно-изследователската дейност и публикационната дейност;
 - ◆ информации на катедри, факултети, отдели в Университета.

Март 2005 г.
Пловдив

Окончателно приета от АС
с протокол № 17 / 24.10.2005